

Miasto jako przedmiot badań demografii

Jerzy T. Kowaleski

Zakład Demografii i Gerontologii Społecznej UŁ

Plan wystąpienia

1. Wprowadzenie (wybrane kwestie pojęciowe)
2. Zaawansowanie procesu urbanizacji w Polsce w rozumieniu statystycznym
 - stan aktualny i perspektywy
3. Struktury demograficzne mieszkańców miast jako przedmiot badań
4. Reprodukacja ludności miejskiej jako przedmiot badań

Tablica nr 1. Przyrost naturalny i migracyjny ludności w miastach polskich w latach 1990-2006

Lata	Przyrost naturalny		Saldo migracji		Łączne zmiany w rezultacie migracji i ruchu naturalnego	
	w tys.	na 1000 ludności	w tys.	na 1000 ludności	w tys.	na 1000 ludności
1990	68,7	2,9	100,0	4,3	168,8	7,2
1995	9,4	0,4	11,2	0,5	20,6	0,9
1998	-5,2	-0,2	-3,9	-0,2	-9,1	-0,4
1999	-15,4	-0,7	-9,9	-0,4	-25,3	-1,1
2000	-9,9	-0,4	-20,6	-0,9	-30,5	-1,3
2001	-9,9	-0,4	-19,9	-0,9	-29,8	-1,3
2002	-16,1	-0,7	-32,0	-1,4	-48,1	-2,1
2003	-16,7	-0,7	-41,2	-1,8	-57,9	-2,5
2004	-11,6	-0,5	-48,7	-2,1	-60,3	-2,6
2005	-8,2	-0,4	-43,1	-1,8	-51,3	-2,2
2006	-4,2	-0,25	-61,3	-2,6	-65,5	-2,8

Źródło: *Rocznik demograficzny 2007* GUS. Obliczenia własne

Średnie roczne tempo zmian liczby mieszkańców miast i wsi w latach 2000-2005 w wybranych krajach Unii Europejskiej (w%)

Nazwa kraju	Liczba i % mieszkańców miast wśród ogółu ludności w 2005 r.		Tempo zmian liczby mieszkańców w latach 2000-2005 (w%)	
	w tys.	%	miast	wsi
Kraje będące w UE od roku 2004 lub później				
Bułgaria	5438	70	-0,3	-1,6
Czechy	7493	74	-0,2	0,3
Estonia	933	69	-0,4	-0,4
Litwa	2283	67	-0,6	-0,2
Łotwa	1565	68	-0,7	-0,6
Polska	23473	61	-0,2	0,0
Rumunia	11605	54	-0,4	-0,5
Słowacja	3028	56	0,0	0,0
Słowenia	990	50	-0,3	0,7
Węgry	6687	66	0,3	-1,3
Kraje członkowskie z przed 2004 r.				
Austria	5514	66	0,7	0,0
Belgia	10115	97	0,4	-0,8
Dania	4651	86	0,5	-0,7
Finlandia	3272	62	0,7	-0,4
Francja	46781	77	0,8	-0,2
Grecja	6700	60	0,4	-0,1
Hiszpania	33295	77	1,6	1,1
Irlandia	2506	60	2,2	1,0
Niderlandy	13095	80	1,4	-2,7
Niemcy	60630	73	0,2	-0,1
Portugalia	6066	58	1,7	-0,9
Szwecja	7621	84	0,5	0,0
Wielka Brytania	54052	90	0,5	-0,2
Włochy	39652	68	0,4	0,1

Źródło: Urban Population, Development and the Environment 2007, Economic and Social Affairs UN, 2008

Tablica 2. Podstawowe kierunki migracji wewnętrznych w latach 1990-2006

Podstawowe kierunki migracji	1990		1995		2000		2003		2006	
	tys. osób	%	tys. osób	%	tys. osób	%	tys. osób	%	tys. osób	%
Ogółem	529,9	100,0	419,7	100,0	394,1	100,0	430,5	100,0	473,5	100,0
z miast do miast	149,4	28,2	120,8	28,8	122,3	31,0	136,1	31,6	144,9	30,6
z miast na wieś	83,9	15,8	91,6	21,8	103,2	26,2	130,1	30,2	146,2	30,9
Ze wsi do miast	196,6	37,1	118,5	28,2	99,0	25,1	99,7	23,1	111,1	23,5
Ze wsi do wsi	100,0	18,9	88,2	21,2	69,6	17,7	64,6	15,1	71,3	15,0

Źródło: Obliczenia własne na podstawie wyników NSPLiM 2002 oraz *Roczników demograficznych* GUS

Tablica 3. Udziały osób w wieku 65 lat i więcej wśród mieszkańców dzielnic wielkich miast Polski w roku 2008

Miasto - dzielnica		Liczba mieszkańców	Osoby w wieku 65+	
			liczba	%
Warszawa	-Bemowo	105 872	12 126	11,5
	-Białołęka	80 193	4 836	6,0
	-Bielany	135 187	26 105	19,3
	-Mokotów	218 799	49 043	22,4
	-Ochota	90 957	19 741	21,7
	-Praga-Południe	182 847	31 573	17,3
	-Praga-Północ	71 638	10 187	14,2
	-Rembertów	22 438	2 902	12,9
	-Śródmieście	130 063	30 615	23,5
	-Targówek	120 706	19 826	16,4
	-Ursus	46 663	7 197	15,4
	-Ursynów	148 728	13 755	9,2
	-Wawer	66 086	10 998	16,6
	-Wesoła	20 723	2 269	10,9
	-Wilanów	15 031	2 576	17,1
	-Włochy	41 283	7 078	17,1
	-Wola	137 990	29 731	21,5
Łódź	-Żoliborz	47 668	11 486	24,1
	-Bałuty	212 801	41 809	19,6
	-Górna	175 620	31 094	17,7
	-Polesie	144 599	22 746	15,7
	-Śródmieście	78 429	11 207	14,3
Poznań	-Widzew	139 490	19 491	14,0
	-Grunwald	122 170	21 324	17,4
	-Jeżyce	81 188	12 196	15,0
	-Nowe Miasto	141 446	19 312	13,7
	-Stare Miasto	159 148	19 454	12,2
Wrocław	-Wilda	62 718	9 441	15,0
	-Fabryczna	193 185	28 875	14,9
	-Krzyki	162 926	27 567	16,9
	-Psie Pole	91 876	12 145	13,2
	-Stare Miasto	55 645	12 438	22,4
	-Śródmieście	128 261	18 330	14,3

Źródło: Obliczenia własne według danych: www.stat.gov.pl ludność

Tablica 4. Struktura ludności Polski w wieku 15 lat i więcej według stanu cywilnego- faktycznego (w%)

Kategorie stanu cywilnego - faktycznego	Mężczyźni				Kobiety			
	1988		2002		1988		2002	
	miast	wieś	miasto	wieś	Miasto	wieś	miasto	wieś
Kawalerowie/ panny	25,2	30,1	31,1	34,9	19,8	17,8	24,4	22,4
Żonaci, partnerzy/ zameężne, partnerki	69,3	65,5	61,8	60,5	61,9	64,4	55,2	59,4
Wdowcy/ wdowy	2,6	3,2	2,7	3,0	13,7	16,5	14,1	16,6
Rozwiedzeni/ rozwiedzione	2,9	1,2	3,3	1,5	4,6	1,3	5,2	1,5
Separowani/ separowane	•	•	0,1	0,1	•	•	0,1	0,1

Źródło: Wyniki NSPLiM 2002

Tablica 5. Średnie dalsze trwanie życia noworodka w największych miastach Polski w 2006 roku.

Miasto	Średnie dalsze trwanie życia noworodka (e_0)	
	mężczyźni	kobiety
Kraków	73,5	80,6
Łódź	67,5	77,0
Poznań	72,2	80,0
Warszawa	73,7	80,5
Wrocław	72,0	80,0

Źródło: *Trwanie życia w 2006 roku*, GUS, Warszawa 2007